

Feminisme de butxaca

Quan els nens de l'escola ens aixecaven les faldilles: són coses de nens, no en facis cas

Avui dia el feminisme és més viu i necessari que mai perquè la discriminació cap a les dones s'ha tornat més subtil i difícil de detectar, però manté el seu poder paralitzant. L'escriptora, traductora i professora Bel Olid (Mataró, 1977) s'enfronta a aquesta realitat amb *Feminisme de butxaca* (<http://www.angleeditorial.com/feminisme-de-butxaca-686>) (Angle Editorial). Arran d'aquest llibre, el divendres 14 de setembre a les 19:15 participa en una taula rodona, amb Desirée Bela i Laia Altarriba, a La Setmana del Llibre en Català (<http://www.lasetmana.cat/llicitat-activitats/>) (avinguda de la Catedral).

Foto: Rolands Lakis

La meva fantasia és una metrallera.

Quan vaig pel carrer i un desconegut em crida alguna cosa: metrallera.

Quan el polític de torn fa el comentari masclista de torn: metrallera.

Quan el bisbe explica als diaris que com volem que no ens violin, si demanem l'avortament lliure i gratuït: metrallera.

Quan a l'escola es valora fins a l'infinit que el pare de les criatures vagi a la reunió, però es donen per descomptat les mares que hi van: metrallera.

Quan em fan fora de la feina perquè estic embarassada: metralleta.

Quan em diuen que no m'exalti, que no n'hi ha per a tant: metralleta.

Podria semblar una fantasia violenta, però no ho és; és una fantasia d'autodefensa. Una agressió suscita una resposta. Ara direu que perquè es consideri autodefensa la resposta ha de ser proporcionada. És proporcionat treure una metralleta perquè algú fa un comentari masculista? Segurament no. Però què és un oceà d'opressió, si no un cúmul de gotes d'injustícia?

La meva fantasia és agradable perquè no hi ha voluntat de portar-la a la pràctica: puc viure-la dins el meu cap sense sang a les mans, sense vísceres a les sabates, sense haver-me de plantejar si la persona que tinc davant mereix la meva ira acumulada. No tinc metralleta ni en vull tenir, només vull el dret d'imaginar-la.

Aquest dret és un dret que se m'ha negat sempre. Des que ho recordo, tot han estat crides a cedir, a callar, a treure-hi importància.

Quan els nens de l'escola ens aixecaven les faldilles: són coses de nens, no en facis cas.

Quan tenia quinze anys i explicava que m'havien cridat porcades pel carrer: tu fes com que no els sents.

Quan un grup de nois em va acorrallar un vespre, en tornar cap a casa: no passis més per aquest carrer.

Ningú va dir-me mai «defensa't». Ningú va dir-me mai «clava-li un bolet». Tothom va demanar-me, sempre, que em responsabilitzés d'evitar les agressions dels altres. Que marxés d'allà on hi havia el conflicte o, encara pitjor, que tolerés l'agressió i l'assumís com a natural. Ningú no va oferir-se a buscar una metralleta i protegir-me. De fet, els que se suposava que m'havien de protegir em sancionaven si no era prou amable, prou submissa, prou simpàtica.

La narrativa de la bona nena que no molesta, que sempre és ben educada, que en cap cas pot recórrer a la violència, ens mata. Ens fa tolerar i acceptar com a normals agressions que, comeses contra homes, són inacceptables. I al contrari, ens fa reprimir respostes que, ofertes per homes, són considerades totalment normals.

Un equip francès va gravar un home (jove i atractiu) baixant per una escala mecànica que picava l'ullet, enviava un petó i de vegades tocava un moment la mà de desconeguts que la pujaven. La gran majoria dels homes abordats reaccionaven de manera violenta, insultant-lo i fins i tot mirant de pegar-li, fins que descobrien que era una càmera oculta. Llavors l'actor afirmava que no tenia cap interès sexual en l'abordat i portaven a terme alguna mena de ritual de reafirmació de la seva masculinitat, com encaixar-se la mà i picar-se a l'esquena.

Molt pocs «afalagats» giraven cua i se n'anaven sense insultar-lo. Els homes no estan acostumats a ser interpel·lats sexualment per desconeguts en l'espai públic. No estan acostumats a ser tractats com a objectes, no estan acostumats que no es tingui en compte el seu desig i se'ls imposi el d'algú altre. Confrontats a un desig que no comparteixen, es posen violents.

A més, han de protegir la seva masculinitat. Si un altre home se'ls insinua i no hi reaccionen negativament, es podria interpretar que són homosexuals. Un dels pilars de la masculinitat és l'heterosexualitat obligatòria i assumida per defecte. Encara més, és la recerca activa de «preses» que reforcin la imatge de mascle dominant. Convertir-se en «presa» d'un altre home és

intolerable. Dir a algú que va pel carrer què et sembla el seu físic no és una recerca de connexió, és una mostra de domini.

Potser s'ensenyava els que hauran de ser homes a saltar massa ràpidament, però és clar que el llindar de tolerància a l'agressió que se'ns imposa a les que haurem de ser dones és tan alt que calen campanyes que expliquin que no només ens maltracten quan ens peguen. Per a moltes les agressions físiques són les úniques «veritables». Ens han ensenyat a fer veure que no passa res i ho hem convertit en una estratègia de supervivència. Naturalitzem les faltes de respecte i les agressions i continuem fent el que estàvem fent, tan alegrement com podem. Ens fem una pell molt dura.

La fantasia de la metrallera és, doncs, una fantasia aspiracional: a mi, que m'han educat com a dona, no em toca somiar metralleres. Em toca somiar abraçades que curen, el poder transformador de l'amor, conèixer l'home torturat i tancar-li les ferides amb la meua bondat. Si pel camí hi pateixo una mica, encara millor, encara més redemptor.

La metrallera, en canvi, em permet fer desaparèixer un interlocutor que dono per perdut (no hi ha pedagogia amable que pugui canviar la manera de discriminar d'alguns individus) i assegurar-me que com a mínim aquest en concret no tornarà a molestar. Però és subversiva perquè vol dir respondre amb les seves armes, que em són vetades no només en la pràctica, sinó també en l'imaginari. Ser una dona que somia una metrallera ja és subversiu en si. Així de fatal estem.

Potser us han vingut al cap pel·lícules en què una noia (mai una dona) convencionalment atractiva, amb poca roba i moltes justificacions, agafa efectivament la metrallera. Que no us enganyin: la fantasia en aquest cas és per als mascles, que sempre la podran dominar si són mascles de debò. La meua fantasia no és convertir-me en Lara Croft, és fer callar un masculista per sempre.

En la meua fantasia la metrallera no pesa, m'apareix màgicament a les mans quan em cal i no em deté mai la policia. No hi pateix ningú i el cadàver s'evapora feliçment de la vorera, de la consulta del metge, del despatx, de la tele, d'on sigui que abans hi hagués un masculista. En la meua fantasia el masculista no és una persona, igual que jo no sóc una persona als seus ulls.

Però si la metrallera no pot passar mai de fantasia, com he de reaccionar a les agressions de cada dia? Com m'han ensenyat? La majoria de vegades, sí. Sobretot amb desconeguts, és més pràctic fer veure que no els sents. Però de vegades hi ha una gota que fa vessar el got, o hi ha un amic d'un amic que és molt gracioset, o simplement em sento més estupefacta que de costum. I llavors agafo la meua metrallera particular, que és parlar quan «no em toca», i fins i tot faig servir paraulotes.

Aquí acaba la meua fantasia i comença la seva incomoditat: una dona que no calla i no accepta segons quins comentaris és incòmoda. Una dona que diu «no m'interrompis, que no he acabat» cau, si no com un tret al cap, sí com una gerra d'aigua freda damunt els mascles condescendents que creuen que dignar-se a mig escoltar-te encara que no siguis un dels seus col·legues els fa superoberts i superigualitaristes. «I a tu qui t'ha preguntat què et sembla el meu cos? Vols que opini sobre la teua calba?» quan et diuen «tia bona» no sol resoldre res i pot portar encara a insults, però com a mínim trenca el patró establert. Fa trontollar la idea «puc dir el que vulgui a una dona sense conseqüències», per mínimes que siguin les conseqüències.

Quan parlem en comptes de callar estem subvertint l'ordre establert. Això comporta sancions, com ja havíem après de petites. Però, un cop que som adultes, podem valorar si aquestes sancions són prou poderoses per mantenir-nos callades. La majoria de vegades resulta que, si alces la veu, no hi ha cap sanció greu. En el millor dels casos desconcertes un masculista; en el pitjor, t'insulten. I ja hi estem acostumades, que ens insultin.

Una resposta habitual quan parlem en comptes de callar és la crida a l'ordre, sovint amb l'ordre

«tranquil·litza't». Qui sol estar nerviós no és la que parla, sinó l'interpel·lat, que no està acostumat que li parin els peus o li assenyalin els privilegis. La crida a la tranquil·litat és un intent de reprimir expressions normalment legítimes, és un voler-nos calladetes, que estem més guapes (però acabem més mortes).

La meva fantasia, una metralleta, és el meu tresor. És el meu dir «aquesta ment és meva», és el meu dir «no em veureu sotmesa». Encara més important: és el meu ser lliure d'imaginar-me la violència i triar, tanmateix, actuar d'una altra manera.

Bel Olid

FEMINISME DE BUTXACA

Kit de supervivència

Feminisme de butxaca, kit de supervivència (<http://www.angleeditorial.com/feminisme-de-butxaca-686>)

© Bel Olid

© Angle Editorial, 2017